

ROZHODNUTIA

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2022/591

zo 6. apríla 2022

o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2030

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 192 ods. 3,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽³⁾,

keďže:

- (1) V súlade s článkom 192 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) postupné všeobecné environmentálne akčné programy od roku 1973 udávajú smerovanie vývoja a koordinácie environmentálnej politiky Únie a poskytujú rámec pre činnosť Únie v oblasti životného prostredia a klímy.
- (2) Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ ⁽⁴⁾ sa stanovil siedmy environmentálny akčný program (ďalej len „7. EAP“). 7. EAP obsahuje environmentálny program Únie na obdobie do 31. decembra 2020, ako aj dlhodobú víziu do roku 2050.
- (3) V správe Komisie z 15. mája 2019 o hodnotení 7. EAP sa dospelo k záveru, že vízia do roku 2050 a prioritné ciele sú stále platné, že 7. EAP prispel k prijímaniu predvídateľnejších, rýchlejších a lepšie koordinovaných opatrení v environmentálnej politike a že štruktúra a podporný rámec 7. EAP prispeli k vytvoreniu synergií, čím sa zvýšila účinnosť a efektívnosť environmentálnej politiky. Okrem toho sa dospelo k záveru, že sa v 7. EAP anticipovala Agenda Organizácie Spojených národov 2030 pre udržateľný rozvoj (ďalej len „Agenda OSN 2030“), pretože sa v ňom dôraz kládol na to, aby hospodársky rast a sociálny blahobyt záviseli od zdravej základne prírodných zdrojov, uľahčilo sa ním plnenie cieľov udržateľného rozvoja, a umožnil Únii vystupovať jednotne na globálnej scéne v otázkach klímy a životného prostredia, ale že pokrok súvisiaci s ochranou prírody, zdravím a integráciou environmentálnych otázok do iných oblastí politiky nie je dostatočný. Takisto sa dospelo k záveru, že v 7. EAP sa

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 123, 9.4.2021, s. 76.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 106, 26.3.2021, s. 44.

⁽³⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 10. marca 2022 (zatiaľ neuvverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 29. marca 2022.

⁽⁴⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 „Dobry život v rámci možností našej planéty“ (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 171).

mohli viac zohľadniť sociálne otázky, a to na základe existujúcich prepojení medzi environmentálnou a sociálnou politikou, napríklad pokiaľ ide o vplyv na zraniteľné skupiny, pracovné miesta, sociálne začlenenie a nerovnosť. Okrem toho sa v správe Komisie uviedlo, že aj napriek čoraz ambicióznejším environmentálnym cieľom v mnohých oblastiach politiky sa výdavky na ochranu životného prostredia v Európe už mnoho rokov nemenia (približne 2 % z HDP) a že nevykonávanie právnych predpisov v oblasti životného prostredia stojí hospodárstvo Únie každoročne približne 55 miliárd EUR v podobe nákladov na zdravotnú starostlivosť a priamych nákladov na životné prostredie. V správe Komisie sa uviedlo, že vykonávanie 7. EAP mohlo byť posilnené silnejším monitorovacím mechanizmom.

- (4) Podľa Európskej environmentálnej agentúry (ďalej len „EEA“) v jej správe s názvom „Európske životné prostredie – stav a perspektíva 2020, Znalosti potrebné na prechod k udržateľnej Európe“ (ďalej len „SOER 2020“) má Únia v nasledujúcom desaťročí jedinečnú príležitosť preukázať celosvetové vedúce postavenie v oblasti udržateľnosti riešením naliehavých výziev v tejto oblasti, ktoré si vyžadujú systémové riešenia. Systémová zmena predstavuje zásadnú, transformačnú a prierezovú formu zmeny, ktorá znamená zásadné zmeny a preorientovanie v cieľoch systému, stimuloch, technológiách, sociálnych postupoch a normách, ako aj v znalostných systémoch a riadiacich prístupoch. Ako sa uvádza v SOER 2020, jedným z najdôležitejších faktorov, ktoré podmieňujú pretrvávajúce výzvy v oblasti životného prostredia a udržateľnosti Európy, je skutočnosť, že sú neoddeliteľne spojené s hospodárskymi činnosťami a životným štýlom, najmä so spoločenskými systémami, ktoré pre Európanov zabezpečujú potreby, ako sú potraviny, energetika a mobilita. Zabezpečením súdržnosti politík s existujúcimi environmentálnymi politikami a ich úplným vykonávaním by Európa urobila veľký krok k dosiahnutiu jej environmentálnych cieľov do roku 2030 a dosiahnutiu Agendy OSN 2030 a jej cieľov udržateľného rozvoja.
- (5) Komisia reagovala na výzvy identifikované v SOER 2020 prijatím oznámenia Komisie z 11. decembra 2019 s názvom Európska zelená dohoda, nová stratégia rastu pre dvojakú, zelenú a digitálnu transformáciu, ktorej cieľom je transformovať Úniu na spravodlivú a prosperujúcu spoločnosť s udržateľným, konkurencieschopným, klimaticky neutrálnym hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje, a chrániť, zachovávať a zveľaďovať prírodný kapitál Únie a zároveň zlepšovať kvalitu života súčasných a budúcich generácií. Prioritou by malo byť rýchle dosiahnutie klimatických a environmentálnych cieľov a zároveň ochrana zdravia a dobrých životných podmienok ľudí pred environmentálnymi rizikami a vplyvmi a zabezpečenie spravodlivej a inkluzívnej transformácie. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 ⁽⁷⁾ právne zakotvuje cieľ Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050.
- (6) Európsky parlament vo svojom uznesení z 28. novembra 2019 o núdzovom stave v oblasti klímy a životného prostredia zdôraznil, že kľúčové sú okamžité a ambiciózne opatrenia a naliehalo vyzval Komisiu, aby prijala konkrétne opatrenia, a to zabezpečením toho, aby všetky príslušné budúce legislatívne a rozpočtové návrhy boli v úplnom súlade s cieľom obmedziť globálne otepľovanie na menej ako 1,5 °C a aby neprispievali k strate biodiverzity, ako aj odstránením nezrovnalostí medzi súčasnými politikami Únie týkajúcimi sa núdzového stavu v oblasti klímy a životného prostredia, najmä prostredníctvom rozsiahlej reformy jej politík v oblasti poľnohospodárstva, obchodu, dopravy, energetiky a investícií do infraštruktúry.
- (7) Európska zelená dohoda tvorí základ pre plán obnovy „Next Generation EU“, ktorý podporuje investície do odvetví, ktoré sú kľúčové pre zelenú a digitálnu transformáciu, s cieľom budovať odolnosť a vytvárať rast a pracovné miesta v spravodlivej a inkluzívnej spoločnosti. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ktorý spolu s rozpočtom Únie na roky 2021 – 2027 bude motorom hospodárskej obnovy Únie po kríze spôsobenej ochorením COVID-19, takisto vychádza z prioritných cieľov stanovených v Európskej zelenej dohode. Okrem toho všetky iniciatívy v rámci plánu obnovy „Next Generation EU“ majú tam, kde je to možné, rešpektovať zásadu „výrazne nenarušiť“, ako sa uvádza v článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 ⁽⁸⁾ (ďalej len „nariadenie o taxonómii“). Plán obnovy „Next Generation EU“ ponúka významnú príležitosť na urýchlenie prechodu na klimatickú neutralitu a ochranu životného prostredia.

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1).

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

- (8) Platnosť 7. EAP uplynula 31. decembra 2020 a v jeho článku 4 ods. 3 sa od Komisie vyžadovalo, aby ak to bude vhodné včas predstavila návrh ôsmeho environmentálneho akčného programu (ďalej len „8. EAP“) v snahe zabrániť vákuu medzi 7. EAP a 8. EAP. Komisia vo svojom oznámení o Európskej zelenej dohode uviedla, že 8. EAP bude zahŕňať nový monitorovací mechanizmus, aby sa zabezpečilo, že Únia bude naďalej plniť svoje environmentálne ciele.
- (9) V súlade s článkom 192 ods. 3 ZFEÚ sa v 8. EAP stanovujú prioritné ciele, ktoré sa majú dosiahnuť. Opatrenia potrebné na vykonávanie 8. EAP sa majú prijať podľa 192 ods. 1 alebo 2 ZFEÚ.
- (10) Opatrenia, ktorými sa vykonáva 8. EAP, ako sú iniciatívy, programy, investície, projekty a dohody, by mali zohľadňovať zásadu „výrazne nenarušiť“ stanovenú v článku 17 nariadenia o taxonómii.
- (11) 8. EAP by mal podporovať ciele Európskej zelenej dohody v súlade s dlhodobým cieľom „Dobrého života v rámci možností našej planéty“ najneskôr do roku 2050 v súlade s tým, čo sa už stanovilo v 7. EAP. 8. EAP ako celkový environmentálny akčný program Únie, ktorý prebieha do roku 2030, presahuje rámec Európskej zelenej dohody. V prioritných cieľoch 8. EAP sa stanovuje smerovanie tvorby politik Únie, pričom sa okrem iného vychádza zo záväzkov vyplývajúcich zo stratégií a iniciatív Európskej zelenej dohody, ako sú Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, nový Akčný plán pre obehové hospodárstvo, Chemikálie – stratégia udržateľnosti a akčný plán nulového znečistenia.
- (12) Cieľom Parížskej dohody prijatej na základe Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy⁽⁷⁾ (ďalej len „Parížska dohoda“) je posilniť globálnu reakciu na hrozbu zmeny klímy, a to aj udržaním nárastu priemernej globálnej teploty výrazne pod 2 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou a pokračovaním v úsilí o obmedzenie zvýšenia teploty na 1,5 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou, pričom sa uznáva, že by sa tým výrazne znížili riziká a vplyvy zmeny klímy.
- (13) 8. EAP tvorí základ pre dosiahnutie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy vymedzených v rámci Agendy OSN 2030 a jej cieľov udržateľného rozvoja a mal by byť v súlade s cieľmi Parížskej dohody, dohovorov z Ria a iných príslušných medzinárodných dohôd. 8. EAP umožňuje systémovú zmenu na hospodárstvo Únie, ktoré zabezpečí dobré životné podmienky v rámci možností našej planéty, kde rast je regeneratívny, a mal by tiež zabezpečiť, aby sa zelená transformácia uskutočnila spravodlivým a inkluzívnym spôsobom a zároveň prispela k zníženiu nerovností. Podľa modelu, ktorý vypracovalo Štokholmské centrum pre výskum odolnosti (Stockholm Resilience Centre), dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja v oblasti životného prostredia a klímy je základom sociálnych a hospodárskych cieľov udržateľného rozvoja, pretože naše spoločnosti a hospodárstva závisia od zdravej biosféry a pretože trvalo udržateľný rozvoj sa môže uskutočňovať len v bezpečnom operačnom priestore stabilnej a odolnej planéty. Dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja Úniou a jej podpora tretích krajín v tomto smere bude mať zásadný význam, ak má Únia preukázať celosvetové vedúce postavenie pri dosahovaní prechodu k udržateľnosti.
- (14) Opatrenia na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti životného prostredia a klímy sa musia vykonávať v súlade s implementáciou európskeho piliera sociálnych práv.
- (15) Podľa článku 191 ods. 2 ZFEÚ sa má politika životného prostredia Únie zameriavať na vysokú úroveň jeho ochrany, pričom prihliada na rôzne situácie v jednotlivých regiónoch Únie a má vychádzať zo zásad predchádzania škodám a prevencie, zo zásady nápravy škôd na životnom prostredí prioritne pri zdroji a zo zásady, že „znečisťovateľ platí“.
- (16) 8. EAP by mal urýchliť zelenú transformáciu spravodlivým a inkluzívnym spôsobom, prechod na klimaticky neutrálne, udržateľné, netoxické, na obnoviteľných zdrojoch založené, odolné a konkurencieschopné obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje, ktoré planéte navracia viac, než si od nej berie. Zelená transformácia by sa mala uskutočniť v kontexte udržateľného hospodárstva zameraného na dobré životné podmienky, kde je rast regeneratívny a ktoré umožňuje systémové zmeny, ktoré uznáva, že dobré životné podmienky a prosperita našich spoločností závisia od stabilnej klímy, zdravého životného prostredia a prosperujúcich ekosystémov a ktoré poskytuje bezpečný operačný priestor v rámci možností našej planéty. Keďže celosvetová populácia a dopyt po prírodných zdrojoch naďalej rastie, hospodárska činnosť by sa mala rozvíjať udržateľným spôsobom, ktorý neškodí,

(7) Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.

ale naopak zvráti zmenu klímy, chráni, obnovuje a zlepšuje stav životného prostredia aj tým, že zastaví a zvráti stratu biodiverzity, zabráni zhoršovaniu životného prostredia, ochráni zdravie a dobré životné podmienky pred negatívnymi rizikami a vplyvmi na životné prostredie, zabráni znečisteniu a minimalizuje ho a povedie k udržaniu a obohacovaniu prírodných zdrojov a podpore udržateľného biohospodárstva, a tým zaistí bohatstvo obnoviteľných a neobnoviteľných zdrojov. Hospodárstvo zamerané na dobré životné podmienky prostredníctvom neustáleho výskumu a inovácií, transformácie výroby a spotrebiteľských modelov, a adaptácie na nové výzvy a spoločnú tvorbu posilňuje odolnosť a chráni dobré životné podmienky súčasných a budúcich generácií.

- (17) V 8. EAP by sa mali stanoviť tematické prioritné ciele v oblastiach zmierňovania dôsledkov zmeny klímy, adaptácie na zmenu klímy, ochrany a obnovy suchozemskej a morskej biodiverzity, netoxického obehového hospodárstva, nulového znečistenia životného prostredia a minimalizácie environmentálnych tlakov spôsobených výrobou a spotrebou vo všetkých odvetviach hospodárstva. Uvedené tematické prioritné ciele, ktoré sa zaoberajú tak príčinami, ako aj vplyvmi environmentálnych škôd, sú vo svojej podstate vzájomne prepojené. Na ich dosiahnutie je preto potrebný systémový prístup. Okrem toho by sa v 8. EAP mali určiť podmienky umožňujúce koherentné dosiahnutie dlhodobých a tematických prioritných cieľov pre všetkých zapojených aktérov.
- (18) Posúdenia vplyvu vykonané v rámci 8. EAP by mali zahŕňať celý rad bezprostredných a dlhodobých vplyvov na životné prostredie a klímu ako súčasť integrovanej analýzy hospodárskych, sociálnych a environmentálnych vplyvov vrátane ich kumulatívnych účinkov, ako aj nákladov na činnosť a nečinnosť. Uvedené posúdenia vplyvu by mali byť založené na rozsiahlej a transparentnej konzultácii. Do ôsmich týždňov od ukončenia verejnej konzultácie by Komisia mala predložiť podrobnú spätnú väzbu o odpovediach získaných počas konzultácie so zainteresovanými stranami, pričom by mala rozlišovať medzi príspevkami od rôznych typov zainteresovaných strán.
- (19) Prechod na hospodárstvo zamerané na dobré životné podmienky, v ktorom je rast regeneratívny, je zakotvený v 8. EAP a v prioritných cieľoch do roku 2030 aj do roku 2050. Na zabezpečenie uvedeného prechodu bude potrebné, aby Únia vypracovala holistickejší prístup k tvorbe politík, okrem iného využitím súhrnného prehľadu, v ktorom sa meria hospodársky, sociálny a environmentálny pokrok „nad rámec HDP“. Súhrnný súbor ukazovateľov ako súčasť úsilia Únie o vykonávanie Agendy OSN 2030 by zhrnul existujúce ukazovatele a postupy monitorovania, pričom by podľa možnosti poskytoval aj informácie o vzdialenosti od cieľa a v konečnom dôsledku slúžil ako politické zhrnutie na usmernenie tvorby politík. Vypracovanie takéhoto súboru ukazovateľov je preto zahrnuté ako základná podmienka v 8. EAP.
- (20) Program OSN pre životné prostredie a Globálne fórum OECD pre životné prostredie zdôraznili, že environmentálne zmeny majú osobitný vplyv z hľadiska rodovej rovnosti. Rodovo diferencované úlohy tiež spôsobujú rozdielnu zraniteľnosť žien a mužov voči účinkom zmeny klímy a dôsledky zmeny klímy ešte zhoršujú rodové nerovnosti. Preto je nevyhnutné, aby sa v súvislosti s opatreniami a cieľmi týkajúcimi sa dosahovania prioritných cieľov 8. EAP zohľadňovalo rodové hľadisko s cieľom predísť rodovým nerovnostiam.
- (21) V článku 35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ⁽⁸⁾ sa uvádza, že správa o stave energetickej únie má obsahovať prvok o pokroku členských štátov pri postupnom rušení dotácií na energiu, najmä pokiaľ ide o fosílnu palivá. V článku 17 uvedeného nariadenia sa stanovuje, že Komisia má za pomoci Výboru pre energetickú úniu prijať vykonávacie akty vrátane metodiky podávania správ o postupnom rušení dotácií na energiu, najmä pokiaľ ide o fosílnu palivá. Okrem toho na základe výsledkov prebiehajúcej štúdie bude Komisia podporovať členské štáty pri postupnom rušení iných dotácií škodlivých pre životné prostredie.

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

- (22) S cieľom uspokojiť potreby stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 vrátane investičných priorít pre sústavu Natura 2000 a zelenú infraštruktúru Komisia dospela k záveru, že na výdavky na prírodu by sa malo uvoľniť najmenej 20 miliárd EUR ročne. To si bude vyžadovať mobilizáciu súkromného a verejného financovania na vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie, a to aj v rámci rôznych programov.
- (23) V súlade s oznámením Komisie zo 14. októbra 2020 s názvom Stratégia pre chemikálie v záujme udržateľnosti – na ceste k životnému prostrediu bez toxických látok by mal 8. EAP podporovať úsilie Únie o presadzovanie riadneho nakladania s chemikáliami v rámci medzinárodnej spolupráce a partnerstiev na dvojstranných, regionálnych a multilaterálnych fórach, ako aj v spolupráci s tretími krajinami. Únia v súlade s medzinárodnými záväzkami zaistí, aby sa nebezpečné chemikálie zakázané v Únii nevyrábali na vývoz, a to v prípade potreby aj zmenou príslušných právnych predpisov.
- (24) V Únii aj na celom svete sú zem a pôda naďalej degradované v dôsledku širokej škály ľudských činností, ako je zlé hospodárenie s pôdou, zmena využívania pôdy, neudržateľné poľnohospodárske postupy, opúšťanie pôdy, znečistenie, neudržateľné lesnícke postupy a zástavba pôdy, a v dôsledku straty biodiverzity a zmeny klímy, často v kombinácii s ďalšími faktormi, čím sa znižuje schopnosť zeme a pôdy plniť ekosystémové služby a funkcie.
- (25) Globálny potravinový systém vrátane poľnohospodárstva, rybolovu a akvakultúry zostáva jednou z kľúčových hnacích síl zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia vrátane globálneho odlesňovania. V Únii je transformácia potravinového systému Únie potrebná na zabezpečenie dosiahnutia prioritných cieľov 8. EAP.
- (26) Podľa správy zo seminára o biodiverzite a pandémiách z 29. októbra 2020, ktorú vydala Medzivládna vedecko-politická platforma pre biodiverzitu a ekosystémové služby (IPBES), sú základnými príčinami pandémií rovnaké globálne environmentálne zmeny, ktoré spôsobujú stratu biodiverzity a zmenu klímy, vrátane zmeny využívania pôdy, expanzie a intenzifikácie poľnohospodárstva, obchodovania s voľne žijúcimi druhmi a ich konzumácia a ďalšie faktory. Zmena klímy sa podieľa na vzniku chorôb a v budúcnosti pravdepodobne spôsobí značné riziko pandémií, zatiaľ čo strata biodiverzity je spojená aj s transformáciou krajiny a v niektorých prípadoch môže viesť k zvýšenému riziku vzniku chorôb. Podľa správy náklady v prípade nečinnosti výrazne prevyšujú náklady na vykonávanie globálnych stratégií na predchádzanie pandémiám založených na obmedzení obchodu s voľne žijúcimi druhmi a na zmenách vo využívaní pôdy a zvýšení dohľadu na základe prístupu „jedno zdravie“.
- (27) Pandémia ochorenia COVID-19, ktorá viedla k bezprecedentnej globálnej zdravotnej a hospodárskej kríze, opäť ukázala dôležitosť uplatňovania multisektorového prístupu „jedno zdravie“ pri tvorbe politiky, ktorý uznáva, že ľudské zdravie závisí od kvality životného prostredia a je spojené s jeho prvkami a faktormi vrátane zdravia zvierat a že opatrenia na riešenie zdravotných hrozieb musia zohľadňovať komplexnosť vzťahov medzi zdravím a životným prostredím. 8. EAP by mal prispieť k úplnej integrácii prístupu „jedno zdravie“ na všetkých úrovniach tvorby politiky.
- (28) Pokrok smerom k uznaniu práva na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie, ako sa uvádza v rezolúcii Rady Organizácie Spojených národov pre ľudské práva 48/13, je základnou podmienkou dosiahnutia prioritných cieľov 8. EAP.
- (29) Pojem „ekosystémový prístup“, ktorý bol stanovený v Dohovore OSN o biologickej diverzite, je stratégiou integrovaného riadenia pôdy, vody a živých zdrojov, ktorá spravodlivo podporuje ochranu a udržateľné využívanie s cieľom pomôcť dosiahnuť rovnováhu medzi tromi cieľmi uvedeného dohovoru, a to zachovaním, udržateľným využívaním a spoločným využívaním biologickej diverzity.
- (30) Podľa správy EEA s názvom „Európske riešenia inšpirované prírodou: politika, znalosti a prax v oblasti adaptácie na zmenu klímy a znižovania rizika katastrof“ sú riešenia šetrné k prírode (ďalej len „NBS“ – nature based solutions) na prispôbenie sa zmene klímy a zníženie rizika katastrof opatreniami, ktoré pôsobia spoločne s prírodou a zlepšujú ju s cieľom obnoviť a chrániť ekosystémy a pomôcť spoločnosti prispôbiť sa vplyvom zmeny klímy a spomaliť ďalšie otepľovanie a zároveň poskytujú viaceré ďalšie výhody. Vykonávanie NBS by malo byť v súlade s prioritnými cieľmi 8. EAP.

- (31) Účtovníctvo prírodného kapitálu, nástroj, ktorého cieľom je merať zmeny v zásobe prírodného kapitálu v rôznych rozsahoch a začleniť hodnoty ekosystémových služieb do systémov účtovníctva a výkazníctva by malo podporovať meranie pokroku pri dosahovaní ambiciózných cieľov a opatrení na zníženie emisií skleníkových plynov a ochranu a obnovu biodiverzity a nie ich nahrádzať.
- (32) Morské a pobrežné ekosystémy, ako sú mangrovy, koralové útesy, slaniská a lúky morskej trávy, sú degradované a negatívne ovplyvnené škodlivými praktikami, znečistením a procesmi, ako eutrofizácia a acidifikácia, čo má vplyv na biodiverzitu, ktorú udržuujú, a na ekosystémové služby a funkcie, ktoré poskytujú, ako aj na ich schopnosť pôsobiť ako zachytávače uhlíka. Sú potrebné naliehavé opatrenia na ochranu a obnovu morských a pobrežných ekosystémov vrátane morského dna. Ochrana a zachovanie oceánov je globálnou výzvou a kolektívnou zodpovednosťou a je potrebné zvýšiť informovanosť a zlepšiť gramotnosť o oceánoch s cieľom podporiť prijatie a vykonávanie účinných opatrení všetkými úrovňami spoločnosti a aktérmi v spoločnosti.
- (33) Očakáva sa, že zhoršovanie životného prostredia a nepriaznivé účinky zmeny klímy sa v nasledujúcich rokoch ešte zvýšia, čo bude mať najväčší vplyv na rozvojové krajiny a zraniteľné skupiny obyvateľstva. S cieľom pomôcť budovať odolnosť a podporovať tretie krajiny v ich úsilí o zmiernenie dôsledkov zmeny klímy a prispôbenie sa jej, ako aj o ochranu biodiverzity by finančná pomoc Únie a členských štátov tretím krajinám mala podporovať Agendu OSN 2030, Parížsku dohodu a globálny rámec Dohovoru OSN o biologickej diverzite po roku 2020 a mala by byť v súlade s prioritnými cieľmi 8. EAP. Únia a členské štáty by okrem toho mali tiež zabezpečiť, aby sa Parížska dohoda a iné medzinárodné dohovory v oblasti klímy a životného prostredia vykonávali v súlade so zásadou rovnosti a spoločných, ale rozdielnych zodpovedností a príslušných schopností, ako je stanovené v článku 2 ods. 2 Parížskej dohody.
- (34) Zelená diplomacia a posilnená spolupráca s tretími krajinami vrátane rozvojových krajín a podpora dobrej globálnej správy v oblasti životného prostredia vrátane podpory prístupu k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovaní a prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a klímy. Zásadný význam má aj zabezpečenie synergií a súdržnosti medzi všetkými vnútornými a vonkajšími politikami Únie vrátane obchodných politík a dohôd a dodržiavanie súdržnosti politík v záujme udržateľného rozvoja.
- (35) Environmentálna politika je veľmi decentralizovaná, a preto by sa opatrenia na dosiahnutie prioritných cieľov 8. EAP mali prijímať na rôznych úrovniach riadenia, t. j. na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, s kooperatívnym prístupom k viacúrovňovému riadeniu. Účinné monitorovanie, vykonávanie, presadzovanie a sledovateľnosť sú nevyhnutné a na zabezpečenie súladu medzi politikami je potrebné účinné riadenie. Integrovaný prístup k tvorbe a vykonávaniu politiky by sa mal posilniť s cieľom maximalizovať synergie medzi environmentálnymi, sociálnymi a hospodárskymi cieľmi systematickým hodnotením a tam, kde je to vhodné, posúdením možných kompromisov medzi nimi, ako aj systematickým hodnotením potrieb zraniteľných a marginalizovaných skupín. Tento integrovaný prístup by mal spĺňať špecifické potreby všetkých regiónov vrátane mestských a vidieckych oblastí a najvzdialenejších regiónov. Na zabezpečenie úspechu 8. EAP sú okrem toho dôležité prístup k informáciám o životnom prostredí, účasť verejnosti na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia a prístup k spravodlivosti vrátane transparentnej spolupráce s verejnými orgánmi a medzi nimi na všetkých úrovniach rozhodovania, mimovládny aktéri a širšou verejnosťou v súlade s Dohovorom o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (*) (ďalej len „Aarhuský dohovor“).
- (36) Komisia by mala posúdiť pokrok Únie a členských štátov pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP v kontexte spravodlivého a inkluzívneho prechodu k udržateľnosti, dobrým životným podmienkam a odolnosti v rámci možností našej planéty. Je to v súlade s výzvami hláv štátov alebo predsedov vlád členských štátov uvedenými vo vyhlásení z Porta, výzvami Rady vo svojich záveroch z 24. októbra 2019 o hospodárstve zameranom na dobré životné podmienky a výzvami Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru v jeho diskusnom dokumente „Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030“, aby sa hospodárska výkonnosť a spoločenský pokrok merali „nad rámec HDP“ a aby sa prešlo na používanie dobrých životných podmienok ako orientačného kritéria politiky, čo podporuje aj organizácia OECD.

(*) Ú. v. EÚ L 124, 17.5.2005, s. 4.

- (37) Posúdenie pokroku pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP by malo odrážať najnovší vývoj vzhľadom na dostupnosť a relevantnosť údajov a ukazovateľov. Malo by byť v súlade s nástrojmi monitorovania a riadenia, ktoré sa vzťahujú na špecifickejšie aspekty politiky v oblasti životného prostredia a klímy, ako je najmä nariadenie (EÚ) 2018/1999, s nástrojmi na preskúvanie vykonávania environmentálnych právnych predpisov, ktoré Komisia oznámila vo svojom oznámení z 27. mája 2016 s názvom „Dosahovanie prínosov environmentálnych politík EÚ prostredníctvom pravidelného preskúvania vykonávania environmentálnych právnych predpisov“ a s monitorovacími nástrojmi v oblasti obehového hospodárstva, nulového znečistenia, biodiverzity, ovzdušia, vody, pôdy, odpadu, alebo v súlade s inými environmentálnymi politikami a bez toho, aby tieto nástroje boli posudzovaním dotknuté. Spolu s nástrojmi používanými v rámci európskeho semestra, monitorovania cieľov udržateľného rozvoja Eurostatom a oznámenia Komisie z 9. septembra 2020 s názvom „Správa o strategickom výhľade za rok 2020“ by hodnotenie pokroku pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP malo byť súčasťou prierezového, koherentného a prepojeného súboru nástrojov monitorovania a riadenia, ktoré by zahŕňali nielen environmentálne, ale aj sociálne a hospodárske faktory.
- (38) Ďalší rozvoj základne poznatkov o možnostiach našej planéty a environmentálnych stopách, a vývoj príslušných súborov ukazovateľov, sú dôležité z hľadiska prioritných cieľov 8. EAP, najmä jeho dlhodobého prioritného cieľa.
- (39) Na monitorovanie pokroku pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP sú potrebné spoľahlivé a zmysluplné údaje a ukazovatele. Komisia, EEA a iné príslušné agentúry by mali mať prístup k údajom a ukazovateľom, ktoré poskytli členské štáty, a mali by ich opätovne používať a vychádzať z nich v súlade s uplatniteľnými právnymi aktmi Únie. Okrem toho by sa mali využívať aj iné zdroje údajov, ako sú satelitné údaje a spracované informácie z programu Únie na pozorovanie Zeme (ďalej len „Copernicus“), Európskeho informačného systému o lesných požiaroch, Informačného systému pre Európu o biodiverzite, Systému identifikácie pozemkov a Európskeho systému varovania pred povodňami a dátových platforiem, ako je Európska námorná monitorovacia a dátová sieť a informačná platforma na monitorovanie chemických látok. Uplatňovanie moderných digitálnych nástrojov a umelej inteligencie umožňuje efektívne riadenie a analýzu údajov, čím znižuje administratívnu záťaž a zároveň zvyšuje včasnosť a kvalitu údajov. Na posúdenie pokroku pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP by sa popri právne záväzných cieľoch stanovených v práve Únie mohli použiť aj právne nezáväzné ciele.
- (40) Okrem toho v súlade s požiadavkami stanovenými v smerniciach Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES⁽¹⁰⁾, 2007/2/ES⁽¹¹⁾ a (EÚ) 2019/1024⁽¹²⁾ by členské štáty mali zabezpečiť, aby príslušné údaje, informácie a ukazovatele na monitorovanie vykonávania 8. EAP boli voľne dostupné, nediskriminačné, s otvoreným prístupom, primerané, vysokokvalitné, porovnateľné, aktuálne, používateľsky ústretové a ľahko dostupné online.
- (41) V záujme dosiahnutia prioritných cieľov 8. EAP by EEA a Európska chemická agentúra (ďalej len „ECHA“), ako aj členské štáty, mali byť vybavené primeranou kapacitou a dostatočnými zdrojmi na zabezpečenie spoľahlivých, dostupných a transparentných poznatkov a dôkazov na podporu vykonávania strategických priorit Európskej zelenej dohody a hodnotenia pokroku v rámci 8. EAP. V relevantných prípadoch by do vykonávania uvedených strategických priorit a uvedeného hodnotenia pokroku mali byť zapojené aj iné orgány a agentúry a mali by k tomu prispievať.
- (42) V článku 192 ods. 3 prvom pododseku ZFEÚ sa stanovuje, že je na Európskom parlamente a Rade, aby v súlade s riadnym legislatívnym postupom prijali všeobecné akčné programy stanovujúce prioritné ciele, ktoré sa majú dosiahnuť v oblasti politiky Únie týkajúcej sa životného prostredia. Keďže oznámenie Komisie o Európskej zelenej dohode obsahuje plán kľúčových opatrení relevantných pre oblasť životného prostredia a klímy v nadchádzajúcich rokoch, toto rozhodnutie výnimočne nevymedzuje opatrenia na dosiahnutie svojich prioritných cieľov na obdobie do roku 2025. Bude to však potrebné urobiť po tom, keď sa očakáva zavedenie kľúčových opatrení Európskej zelenej dohody do roku 2024, aby sa zaistilo dosiahnutie tematických prioritných cieľov stanovených v tomto rozhodnutí a aby sa v 8. EAP naďalej stanovovala zastrešujúca vízia politiky Únie v oblasti životného prostredia. Je to potrebné aj na účely rešpektovania výsad Európskeho parlamentu a Rady podľa článku 192 ods. 3 prvého

⁽¹⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí, ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS (Ú. v. EÚ L 41, 14.2.2003, s. 26).

⁽¹¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/2/ES zo 14. marca 2007, ktorou sa zriaďuje Infraštruktúra pre priestorové informácie v Európskom spoločenstve (Inspire) (Ú. v. EÚ L 108, 25.4.2007, s. 1).

⁽¹²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1024 z 20. júna 2019 o otvorených dátach a opakovanom použití informácií verejného sektora (Ú. v. EÚ L 172, 26.6.2019, s. 56).

pododseku ZFEÚ bez toho, aby boli dotknuté právomoci Komisie podľa článku 17 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „Zmluva o EÚ“). Na uvedený účel by Komisia mala do 31. marca 2024 vykonať preskúmanie v polovici trvania, po ktorom by vo vhodných prípadoch na účely dosiahnutia tematických prioritných cieľov do 31. marca 2025 nasledoval legislatívny návrh, ktorým sa doplní príloha k tomuto rozhodnutiu.

- (43) Aby sa zohľadnili vyvíjajúce sa politické ciele a dosiahnutý pokrok, mala by Komisia vyhodnotiť 8. EAP v roku 2029. Komisia by mala predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu obsahujúcu zistenia tohto hodnotenia, po ktorej bude vo vhodných prípadoch nasledovať legislatívny návrh ďalšieho environmentálneho akčného programu. Takýto legislatívny návrh by sa mal predložiť včas v snahe zabrániť vákuu medzi 8. EAP a 9. EAP.
- (44) Keďže ciele tohto rozhodnutia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov rozsahu a účinkov navrhovaného akčného programu ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Zmluvy o EÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto rozhodnutie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie uvedených cieľov,

PRIJALI TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Predmet

1. Toto rozhodnutie stanovuje všeobecný akčný program v oblasti životného prostredia na obdobie do 31. decembra 2030 (ďalej len „8. environmentálny akčný program“ alebo „8. EAP“). Stanovuje prioritné ciele 8. EAP a určuje základné podmienky potrebné na dosiahnutie uvedených prioritných cieľov. Stanovuje monitorovací rámec na meranie pokroku Únie a jej členských štátov pri dosahovaní prioritných cieľov 8. EAP a zavádza mechanizmus riadenia na zabezpečenie dosiahnutia uvedených prioritných cieľov.
2. Cieľom 8. EAP je urýchliť zelenú transformáciu na klimaticky neutrálne, udržateľné, netoxické, na obnoviteľných zdrojoch založené, odolné a konkurencieschopné obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje spravodlivým, rovnocenným a inkluzívnym spôsobom a chrániť, obnovovať a zlepšovať kvalitu životného prostredia, a to aj zastavením a zvrátením straty biodiverzity. Podporuje a posilňuje integrovaný prístup k politike a implementácii, ktorý vychádza z Európskej zelenej dohody.
3. 8. EAP tvorí základ na dosiahnutie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy vymedzených v rámci Agendy OSN 2030 a jej cieľov udržateľného rozvoja, ako aj cieľov, ktoré sledujú mnohostranné environmentálne dohovory.
4. Rámec monitorovania 8. EAP prispieva k úsiliu Únie merať pokrok smerom k udržateľnosti, dobrým životným podmienkam a odolnosti.
5. 8. EAP je založený na zásade predbežnej opatrnosti, zásade prevencie, zásade nápravy znečisťovania pri zdroji a na zásade znečisťovateľ platí.

Článok 2

Prioritné ciele

1. Dlhodobým prioritným cieľom 8. EAP je, aby občania najneskôr do roku 2050 žili dobre, v rámci možností našej planéty v hospodárstve zameranom na dobré životné podmienky, v ktorom sa neplytvá, rast je regeneratívny, dosiahla sa klimatická neutralita v Únii a výrazne sa minimalizovali nerovnosti. Zdravé životné prostredie tvorí základ dobrých

životných podmienok všetkých občanov a je prostredím, v ktorom sa zachováva biodiverzita, prosperujú ekosystémy a príroda je chránená a obnovená, čo vedie k väčšej odolnosti voči zmene klímy, katastrofám súvisiacich s počasím a klímou a iným environmentálnym rizikám. Únia udáva tempo, aby zabezpečila prosperitu súčasných a budúcich generácií na celom svete na základe medzigeneračnej zodpovednosti.

2. 8. EAP má na obdobie do 31. decembra 2030 týchto šesť vzájomne prepojených tematických prioritných cieľov:
- a) rýchle a predvídateľné znižovanie emisií skleníkových plynov a zároveň zlepšovanie ich odstraňovania pomocou prirodzených záchytov v Únii s cieľom dosiahnuť cieľ zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030 stanovený v nariadení (EÚ) 2021/1119 v súlade s cieľmi Únie v oblasti klímy a životného prostredia a zároveň zabezpečiť spravodlivú transformáciu, pri ktorej sa na nikoho nezabudne;
 - b) neustály pokrok pri zvyšovaní adaptačnej schopnosti a jej zohľadňovaní, a to aj na základe ekosystémových prístupov, posilňovaní odolnosti a adaptácie a znižovaní zraniteľnosti životného prostredia, spoločnosti a všetkých odvetví hospodárstva voči zmene klímy, pri súčasnom zlepšení prevencie katastrof súvisiacich s počasím a klímou a pripravenosti na ne;
 - c) pokrok smerom k hospodárstvu zameranému na dobré životné podmienky, pri ktorom sa planéte navracia viac, než sa od nej berie, a urýchlenie prechodu na netoxické obehové hospodárstvo, v ktorom je rast regeneratívny, zdroje sa využívajú efektívne a udržateľne, a uplatňuje sa hierarchia nakladania s odpadom;
 - d) presadzovanie nulového znečistenia, aj v súvislosti so škodlivými chemikáliami, s cieľom dosiahnuť životné prostredie bez toxických látok vrátane ovzdušia, vody a pôdy, ako aj svetelného a hlukového znečistenia, a ochrana zdravia a dobrých životných podmienok ľudí, zvierat a ekosystémov pred environmentálnymi rizikami a negatívnymi vplyvmi;
 - e) ochrana, zachovanie a obnova morskej a suchozemskej biodiverzity a biodiverzity vnútrozemských vôd v chránených územiach a mimo nich, okrem iného zastavením a zvrátením straty biodiverzity a zlepšením stavu ekosystémov a ich funkcií a služieb, ktoré poskytujú, a zlepšením stavu životného prostredia, najmä ovzdušia, vody a pôdy, ako aj bojom proti dezertifikácii a degradácii pôdy;
 - f) podpora environmentálnych aspektov udržateľnosti a výrazné zníženie kľúčových environmentálnych a klimatických tlakov súvisiacich s výrobou a spotrebou Únie, najmä v oblasti energetiky, priemyslu, budov a infraštruktúry, mobility, cestovného ruchu, medzinárodného obchodu a potravinového systému.

Článok 3

Základné podmienky na dosiahnutie prioritných cieľov

Dosiahnutie prioritných cieľov stanovených v článku 2 si vyžaduje od Komisie, členských štátov, regionálnych a miestnych orgánov a zainteresovaných strán, podľa potreby:

- a) zabezpečenie efektívneho, rýchleho a úplného vykonávania právnych predpisov a stratégií Únie v oblasti životného prostredia a klímy a snahu o excelentnosť environmentálneho správania na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, a to aj prostredníctvom poskytovania dostatočných administratívnych kapacít a kapacít na zabezpečenie dodržiavania predpisov, ako sa stanovuje v pravidelnom preskúmaní vykonávania environmentálnych právnych predpisov, podpory a spolupráce so sieťami odborníkov z praxe, ako sú sieť Európskej únie na vykonávanie a presadzovanie environmentálneho práva, Európska sieť prokurátorov pre životné prostredie a Fórum sudcov Európskej únie pre životné prostredie a Európska sieť pre boj s environmentálnou trestnou činnosťou;
- b) uprednostňovanie presadzovania environmentálneho práva Únie v prípade nedostatočného vykonávania, a to aj prostredníctvom konaní o nesplnení povinnosti, ako aj zabezpečením toho, aby sa na uvedený účel vyčlenili dostatočné finančné a ľudské zdroje a aby informácie o uvedených konaniach boli úplné a ľahko dostupné pri súčasnom dodržiavaní práva Únie;

- c) zlepšenie usmernení a odporúčaní, a to aj o účinných, odrádzajúcich a primeraných sankciách s cieľom znížiť riziká nedodržovania environmentálneho práva Únie, ako aj zintenzívnenie opatrení v oblasti environmentálnej zodpovednosti a reakcií na nedodržovanie právnych predpisov a posilnenie spolupráce súdnicstva v tejto oblasti, a presadzovania práva v oblasti boja proti trestnej činnosti v oblasti životného prostredia, ako je stanovené v príslušných právnych predpisoch Únie, ako je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES ⁽¹³⁾;
- d) posilnenie integrovaného prístupu k tvorbe a vykonávaniu politiky, najmä prostredníctvom:
- i) začlenenia prioritných cieľov stanovených v článku 2, v relevantných prípadoch aj cieľov udržateľného rozvoja, do všetkých príslušných stratégií, legislatívnych a nelegislatívnych iniciatív, programov, investícií a projektov na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj do príslušných medzinárodných dohôd, ktoré Únia uzatvorila po 2. máji 2022 s cieľom zabezpečiť, aby uvedené stratégie, legislatívne a nelegislatívne iniciatívy, programy, investície, projekty a medzinárodné dohody a ich vykonávanie boli v súlade s prioritnými cieľmi stanovenými v článku 2, prispievali k nim v relevantných prípadoch a nenarušovali ich;
 - ii) maximalizácie prínosov z vykonávania smerníc Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ ⁽¹⁴⁾ a 2001/42/ES ⁽¹⁵⁾;
 - iii) systematickej kontroly a vo vhodných prípadoch posudzovania synergií a možných kompromisov medzi environmentálnymi, sociálnymi a hospodárskymi cieľmi pre všetky iniciatívy, aby sa zabezpečilo, že dobré životné podmienky ľudí, a najmä ich potreba zdravého životného prostredia, čistého vzduchu a cenovo dostupných, prístupných a vysokokvalitných potravín, vody, energie, bývania, zelenej infraštruktúry a mobility, budú zabezpečené udržateľným spôsobom tak, aby sa na nikoho nezabudlo;
 - iv) prijatia prístupu „najskôr myslieť na udržateľnosť“ vrátane prípadného začlenenia cieľov udržateľného rozvoja do usmernení pre lepšiu právnu reguláciu a súboru nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu, ako aj zefektívnenie a sfunkčnenie zásady „nespôsobať škodu“;
 - v) pravidelného hodnotenia existujúcich politík a prípadne návrhu nových právnych predpisov, v relevantných prípadoch na základe posúdení vplyvu, ktoré vychádzajú z rozsiahlych a transparentných konzultácií v súlade s postupmi, ktoré sú zodpovedné, inkluzívne, informované a jednoducho vykonateľné a ktoré zohľadňujú celý rozsah okamžitých a dlhodobých vplyvov na životné prostredie a klímu ako súčasť integrovanej analýzy hospodárskych, sociálnych a environmentálnych vplyvov vrátane ich kumulatívnych účinkov, ako aj náklady na konanie a nečinnosť;
 - vi) predloženia podrobnej spätnej väzby o odpovediach získaných počas konzultácie so zainteresovanými stranami do ôsmich týždňov od ukončenia verejnej konzultácie zo strany Komisie, pričom sa rozlišuje medzi príspevkami rôznych typov zainteresovaných strán;
- e) vypracovanie súhrnného prehľadu a súboru ukazovateľov na meranie „nad rámec HDP“, okrem iného na základe cielej konzultácie so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, ako aj správy, v ktorej sa identifikujú prepojenia medzi existujúcimi súbormi ukazovateľov, monitorovacími rámcami a procesmi na úrovni Únie, ktoré merajú sociálny, hospodársky a environmentálny pokrok, a v ktorej sa navrhujú opatrenia na zefektívnenie existujúcich prehľadov a súborov ukazovateľov;
- f) zabezpečenie toho, aby sa sociálne nerovnosti vyplývajúce z vplyvov a politík súvisiacich so zmenou klímy a životným prostredím minimalizovali a aby sa opatrenia prijaté na ochranu životného prostredia a klímy vykonávali sociálne spravodlivým a inkluzívnym spôsobom;
- g) uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v politikách v oblasti zmeny klímy a životného prostredia, a to aj začlenením rodového hľadiska do všetkých fáz procesu tvorby politiky;

⁽¹³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES z 19. novembra 2008 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 328, 6.12.2008, s. 28).

⁽¹⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30).

- h) posilnenie environmentálne pozitívnych stimulov, ako aj bezodkladné postupné rušenie dotácií škodlivých pre životné prostredie, najmä dotácií na fosílna palivá, na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, okrem iného prostredníctvom:
- i) záväzného rámca Únie na monitorovanie pokroku členských štátov pri postupnom rušení dotácií na fosílna palivá na základe dohodnutej metodiky a na podávanie správ o uvedenom pokroku;
 - ii) stanovenia lehoty na postupné zrušenie dotácií na fosílna palivá v súlade s ambíciou obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C;
 - iii) metodiky, ktorú Komisia po konzultácii s členskými štátmi stanoví do roku 2023 na identifikáciu ďalších dotácií škodlivých pre životné prostredie; na základe uvedenej metodiky členské štáty identifikujú ďalšie dotácie, ktoré škodia životnému prostrediu, a pravidelne o nich informujú Komisiu, čo Komisii umožní podať správu o úrovni a druhu týchto dotácií v Únii a o pokroku dosiahnutom pri ich postupnom rušení;
- i) začleňovanie opatrení v oblasti biodiverzity do politik Únie a prispievanie k dosiahnutiu celkovej ambície poskytnúť v roku 2024 na ciele v oblasti biodiverzity 7,5 % ročných výdavkov v rámci viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 a v rokoch 2026 a 2027 poskytnúť 10 % týchto ročných výdavkov, pričom sa takéto výdavky budú sledovať v rámci účinnej, transparentnej a komplexnej metodiky a zohľadní sa existujúce prekrývanie cieľov v oblasti klímy a biodiverzity;
- j) zabezpečenie účinného začlenenia kritérií v oblasti klímy a biodiverzity do rozpočtu Únie a overovanie plnenia týchto kritérií, ako aj súladu medzi financovaním v oblasti klímy a biodiverzity;
- k) podpora správneho nakladania s chemikáliami na medzinárodnej úrovni a zároveň podpora celosvetového postupného vyradovania látok, ktoré nie sú povolené v Únii;
- l) rýchle nahradenie látok vzbudzujúcich obavy vrátane látok vzbudzujúcich veľké obavy, endokrinných disruptorov, vysoko perzistentných chemikálií, neurotoxických látok a imunotoxických látok, ako aj riešenie kombinovaných účinkov chemických látok, nano-foriem látok a expozície voči nebezpečným chemickým látkam z výrobkov, posudzovanie ich vplyvu na zdravie a životné prostredie vrátane klímy a biodiverzity, pri súčasnej podpore využívania bezpečných a udržateľných navrhnutých chemikálií a materiálov, a zintenzívnenie a koordinácia úsilia na podporu vývoja a validácie alternatív k testovaniu na zvieratách;
- m) riešenie degradácie pôdy a zabezpečenie ochrany a udržateľného využívania pôdy, a to aj prostredníctvom osobitného legislatívneho návrhu o zdraví pôdy do roku 2023;
- n) transformácia potravinového systému Únie, aby okrem iného prispieval k ochrane a obnove biodiverzity v rámci Únie aj mimo nej a zabezpečoval vysokú úroveň dobrých životných podmienok zvierat a zároveň zabezpečil spravodlivú transformáciu pre dotknuté zainteresované strany;
- o) komplexné uznanie vzájomných prepojení medzi zdravím ľudí, zvierat a životným prostredím začlenením zásady „jedno zdravie (One Health)“ do tvorby politik;
- p) pokrok smerom k uznaniu práva na čisté, zdravé a udržateľné životné prostredie na medzinárodnej úrovni;
- q) plné využívanie ekosystémových prístupov a zelenej infraštruktúry vrátane riešení vychádzajúcich z prírody šetrných k biodiverzite a zároveň zabezpečenie toho, aby ich vykonávanie obnovovalo biodiverzitu a posilňovalo integritu a prepojenosť ekosystémov, malo jasné prínosy pre spoločnosť, ktoré si vyžadujú plné zapojenie a súhlas pôvodného obyvateľstva a miestnych spoločenstiev, a nenahrádzalo ani neoslabovalo opatrenia prijaté na ochranu biodiverzity alebo zníženie emisií skleníkových plynov v rámci Únie;
- r) využívanie existujúcich nástrojov a metód, ako aj ďalšie zlepšovanie metód monitorovania, hodnotiacich nástrojov a merateľných ukazovateľov pre riešenia šetrné k prírode;
- s) výrazné zníženie materiálovej a spotrebnej stopy Únie, aby sa čo najskôr zosúladi s možnosťami našej planéty, a to aj prípadným stanovením cieľov Únie v oblasti znižovania emisií do roku 2030;

- t) účinné začlenenie cieľov udržateľného rozvoja, ako aj cieľov v oblasti zmeny klímy a životného prostredia do európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík bez toho, aby bol dotknutý jeho pôvodný účel, a to vrátane do národných programov reforiem a národných plánov obnovy a odolnosti;
- u) mobilizácia zdrojov a zabezpečenie dostatočných udržateľných investícií z verejných a súkromných zdrojov vrátane finančných prostriedkov a nástrojov dostupných v rámci rozpočtu Únie prostredníctvom Európskej investičnej banky a na vnútroštátnej úrovni, v súlade s politickým programom Únie v oblasti udržateľného financovania;
- v) čo najlepšie využívanie environmentálneho zdaňovania, trhových nástrojov a nástrojov zeleného rozpočtovania a finančných nástrojov vrátane tých, ktoré sú potrebné na zabezpečenie sociálne spravodlivej transformácie, a podpora podnikov a iných zainteresovaných strán pri vývoji a uplatňovaní štandardizovaných postupov účtovníctva prírodného kapitálu;
- w) zabezpečenie, aby environmentálne politiky a opatrenia na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vychádzali z najlepších dostupných vedeckých poznatkov a technológií, a posilňovanie vedomostnej základne o životnom prostredí a jej využívaní vrátane tradičných a miestnych poznatkov, a to aj prostredníctvom výskumu, inovácií, podpory zručností, odbornej prípravy a rekvalifikácie a ďalšieho budovania environmentálneho a ekosystémového účtovníctva;
- x) rozvoj a konsolidáciu vedomostnej základne okrem iného o požiadavkách na systémovú zmenu, o tom, ako prejsť od prístupu rozdrobenej a sektorovej politiky k systémovému prístupu k súdržnosti politík, ako aj o schopnosti rôznych ekosystémov pôsobiť ako záchyty skleníkových plynov a zásoby uhlíka;
- y) využívanie potenciálu digitálnych a dátových technológií na podporu environmentálnej politiky, a to aj prostredníctvom poskytovania údajov v reálnom čase, ak je to možné, a informácií o stave ekosystémov, pri súčasnom zvýšení úsilia o minimalizáciu environmentálnej stopy týchto technológií a zabezpečení transparentnosti, autenticity, interoperability a verejnej dostupnosti údajov a informácií;
- z) odstránenie medzier a optimalizácia príslušných súborov ukazovateľov, ako sú ukazovatele týkajúce sa systémovej zmeny, možnosti našej planéty a výrobné a spotrebnej stopy Únie, ako aj tých, ktoré sa zoberajú rozhraním medzi environmentálnymi a sociálno-hospodárskymi faktormi, ako sú nerovnosti vyplývajúce zo zmeny životného prostredia, a zároveň zabezpečenie toho, aby boli súbory ukazovateľov porovnateľné na všetkých úrovniach tvorby politiky;
- aa) mobilizáciu širokej podpory občianskej spoločnosti, spolupráca s podnikmi, najmä s malými a strednými podnikmi, sociálnymi partnermi, občanmi, spoločenstvami a inými zainteresovanými stranami;
- ab) zvyšovanie informovanosti o význame dosiahnutia prioritných cieľov stanovených v článku 2, ako aj posilňovanie schopnosti občanov konať, a to aj podporou diskusie a komunikácie na všetkých úrovniach, celoživotného vzdelávania v oblasti životného prostredia, zapojenia občanov a činností pod vedením spoločenstva;
- ac) prispievajúce k podpore občianskej spoločnosti, verejných orgánov, občanov a spoločenstiev, sociálnych partnerov a súkromného sektora pri identifikovaní rizík v oblasti zmeny klímy a životného prostredia, posudzovaní ich vplyvu a prijímaní opatrení na predchádzanie takýmto rizikám, ich zmierňovanie a prispôbienie sa im, ako aj podpora ich angažovanosti pri odstraňovaní medzier v poznatkoch, a to aj povzbudzovaním občanov, aby sledovali environmentálne otázky a nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov a podávali o nich správy, ako aj podporou osvedčených postupov občianskej vedy s využitím digitálnych technológií;
- ad) podporu spolupráce pri vypracúvaní a vykonávaní stratégií, politík alebo právnych predpisov týkajúcich sa 8. EAP a zabezpečenie plnej účasti regionálnych a miestnych orgánov v mestských a vidieckych oblastiach vrátane najvzdialenejších regiónov na všetkých rozmeroch tvorby environmentálnej politiky prístupom založeným na spolupráci a viacúrovňovým prístupom, a zabezpečenie toho, aby regionálne a miestne spoločenstvá mali primerané zdroje na vykonávanie na mieste;
- ae) posilnenie spolupráce medzi všetkými inštitúciami Únie v oblasti politiky zmeny klímy a životného prostredia vrátane spolupráce medzi Komisiou a Výborom regiónov v rámci ich posilnenej spolupráce v oblasti životného prostredia, a preskúmanie možností zlepšenia dialógu a výmeny informácií;
- af) účinné uplatňovanie prísnych noriem transparentnosti, účasti verejnosti a prístupu k spravodlivosti v súlade s Aarhuským dohovorom, a to na úrovni Únie aj členských štátov;

- ag) umožnenie, aby údaje a dôkazy súvisiace s vykonávaním 8. EAP boli verejne prístupné, ľahko dostupné a zrozumiteľné bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia o dôvernosti v právnych predpisoch špecifických pre danú oblasť;
- ah) podporu globálneho zavádzania prioritných cieľov stanovených v článku 2, zabezpečenie súdržnosti medzi vnútornými a vonkajšími koncepciami a koordinovanou činnosťou, najmä pokiaľ ide o:
- i) spoluprácu s tretími krajinami v oblasti klimatických a environmentálnych opatrení, ich podnecovanie a podporu pri prijímaní a vykonávaní pravidiel v týchto oblastiach, ktoré sú aspoň tak ambiciózne, ako pravidlá Únie, a zabezpečenie toho, aby všetky výrobky uvádzané na trh Únie v plnej miere splňali príslušné požiadavky Únie v súlade s medzinárodnými záväzkami Únie, a to aj pokiaľ ide o zastavenie odlesňovania a degradácie pôdy;
 - ii) podporu udržateľnej správy a riadenia spoločností vrátane stanovenia povinných požiadaviek náležitej starostlivosti na úrovni Únie a podporu zavádzania zodpovedného obchodného správania vo vonkajších politikách Únie vrátane obchodnej politiky;
 - iii) zintenzívnenie spolupráce s vládami, podnikmi, sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou v tretích krajinách a medzinárodných organizáciách s cieľom vytvárať partnerstvá a aliancie na ochranu životného prostredia a klímy a podporu spolupráce v oblasti životného prostredia a zmeny klímy, a to aj v rámci G7 a G20;
 - iv) preukázanie vedúceho postavenia na medzinárodných fórach, okrem iného tým, že Únia dosiahne ciele udržateľného rozvoja, ako aj ciele stanovené v Parížskej dohode, Dohovore o biologickej diverzite, Dohovore o boji proti dezertifikácii a ďalších mnohostranných environmentálnych dohovoroch, najmä posilnením ich vykonávania, a podporou tretích krajín, aby urobili to isté, a to aj zvýšením transparentnosti a sledovateľnosti, pokiaľ ide o pokrok v plnení záväzkov prijatých na základe týchto dohôd;
 - v) posilnenie medzinárodnej environmentálnej správy odstránením zostávajúcich nedostatkov a posilnením dodržiavania a uplatňovania uznávaných medzinárodných environmentálnych zásad;
 - vi) zabezpečenie toho, aby finančná pomoc Únie a členských štátov poskytovaná tretím krajinám podporovala Agendu OSN 2030.

Článok 4

Rámec monitorovania a riadenie

1. Komisia s podporou Európskej environmentálnej agentúry (ďalej len „EEA“) a Európskej chemickej agentúry (ďalej len „ECHA“) bez toho, aby bola dotknutá ich nezávislosť, každoročne monitoruje, hodnotí pokrok Únie a členských štátov pri dosahovaní prioritných cieľov stanovených v článku 2 a podáva o ňom správy, pričom zohľadňuje základné podmienky stanovené v článku 3 a celkový cieľ dosiahnutia systémovej zmeny. Informácie vyplývajúce z uvedeného monitorovania, hodnotenia a podávania správ sa sprístupnia verejnosti a budú ľahko dostupné.
2. Monitorovanie, hodnotenie a podávanie správ uvedené v odseku 1 sa zameriava na umožnenie strategickej politickej komunikácie na vysokej úrovni. Po konzultačnom procese so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami Komisia do 2. mája 2022 predstaví monitorovací rámec založený na obmedzenom počte hlavných ukazovateľov, ktoré zahŕňajú systémové ukazovatele, ak sú k dispozícii, týkajúce sa okrem iného environmentálno-sociálneho a environmentálno-hospodárskeho vzťahu. Zoznam hlavných ukazovateľov zostáva stabilný, aby sa zabezpečila sledovateľnosť plnenia cieľov. Vo vhodných prípadoch sa však aktualizuje s cieľom zohľadniť najnovší vývoj v oblasti politiky a ukazovateľov.
3. Monitorovanie a hodnotenie uvedené v odseku 1 zohľadňujú najnovší vývoj, pokiaľ ide o dostupnosť a relevantnosť údajov a ukazovateľov, a opierajú sa o údaje dostupné v členských štátoch a na úrovni Únie, najmä o údaje a ukazovatele vytvorené EEA a Európskym štatistickým systémom s cieľom minimalizovať administratívne zaťaženie. Sú v súlade s ostatnými rámcami a činnosťami monitorovania, podávania správ a riadenia v oblasti environmentálnej a klimatickej politiky bez toho, aby tieto rámce a činnosti boli nimi dotknuté. Vychádzajú z metodiky, ktorá podľa možnosti umožňuje meranie priblíženia sa k cieľovým hodnotám, pokiaľ ide o prioritné ciele stanovené v článku 2 a vybrané hlavné ukazovatele.

4. Európsky parlament, Rada a Komisia zohľadňujú posúdenie uvedené v odseku 1, ako aj prijaté opatrenia a možné budúce opatrenia a každoročne si vymieňajú názory na ne.
5. EEA a ECHA podporujú Komisiu s cieľom zlepšiť prístupnosť a relevantnosť údajov, ukazovateľov a poznatkov, najmä tým, že:
- a) získavajú, spracúvajú a nahlasujú údaje a dôkazy pomocou moderných digitálnych nástrojov a zároveň zdokonaľujú metódy získavania a spracúvania údajov a vývoja harmonizovaných ukazovateľov;
 - b) posilňujú a poskytujú podporu základnému výskumu, mapovaniu a monitorovaniu;
 - c) usilujú sa o odstránenie príslušných nedostatkov v údajoch z monitorovania spolu s členskými štátmi a zohľadňujú potrebu systémovej zmeny;
 - d) poskytujú politicky relevantné a systémové analýzy a prispievajú k plneniu politických cieľov na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni vrátane navrhovania odporúčaní na zlepšenie pokroku pri dosahovaní cieľov;
 - e) integrujú údaje o environmentálnych, zdravotných, sociálnych a hospodárskych vplyvoch a plne využívajú iné dostupné údaje a služby, ako sú údaje a služby poskytované v rámci programu Copernicus;
 - f) prispievajú k odstraňovaniu kritických medzier v poznatkoch o environmentálnych kritických bodoch zlomu, pričom zohľadňujú geografické a environmentálne rozdiely medzi regiónmi;
 - g) vyvíjajú kvantitatívne a kvalitatívne nástroje vrátane prognóz a modelov, ktoré by mohli poskytovať okrem iného informácie o možných budúcich vplyvoch politík týkajúcich sa životného prostredia a klímy v rámci celého systému a o „vzdialenosti od cieľov“;
 - h) ďalej zlepšujú dostupnosť a interoperabilitu údajov a prístup k údajom prostredníctvom programov Únie;
 - i) zabezpečujú transparentnosť a sledovateľnosť.
6. Komisia pravidelne preskúma, aké údaje a poznatky sú potrebné na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni vrátane kapacity EEA a ECHA a prípadne aj ďalších európskych orgánov a agentúr vykonávať úlohy uvedené v odseku 5.

Článok 5

Preskúmanie v polovici obdobia

1. Komisia do 31. marca 2024 vykoná preskúmanie pokroku dosiahnutého pri dosahovaní tematických prioritných cieľov stanovených v článku 2 ods. 2 v polovici obdobia, pričom zohľadní stav základných podmienok stanovených v článku 3 a pokrok dosiahnutý pri monitorovaní a posudzovaní systémových zmien. Komisia navrhne v prípade, že je to vhodné, zmeny súboru hlavných ukazovateľov uvedených v článku 4 ods. 2 na základe výsledku preskúmania v polovici obdobia. Preskúmanie v polovici obdobia sa zakladá na posúdeniach vykonaných podľa článku 4 ods. 1 a akýchkoľvek iných relevantných zisteniach. Komisia predloží správu o výsledku preskúmania v polovici obdobia Európskemu parlamentu a Rade.

2. So zreteľom na preskúmanie v polovici obdobia uvedeného v odseku 1 tohto článku, možné reakcie Európskeho parlamentu a Rady na toto preskúmanie, ďalší relevantný politický vývoj a poslednú správu Európskej environmentálnej agentúry o stave a výhľade životného prostredia v Európe, Komisia v prípade, že je to vhodné, predloží s cieľom dosiahnuť tematické prioritné ciele stanovené v článku 2 ods. 2 legislatívny návrh na doplnenie prílohy k 8. EAP na obdobie po roku 2025, ktorá bude obsahovať zoznam opatrení na dosiahnutie uvedených cieľov, ako aj harmonogram príslušných opatrení.

Článok 6

Hodnotenie

Komisia vykoná hodnotenie 8. EAP do 31. marca 2029. Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu obsahujúcu hlavné zistenia tohto hodnotenia a v prípade, že je to vhodné, pripojí k tejto správe legislatívny návrh ďalšieho environmentálneho akčného programu do 31. decembra 2029.

*Článok 7***Nadobudnutie účinnosti**

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

V Štrasburgu 6. apríla 2022

Za Európsky parlament
predsedníčka
R. METSOLA

Za Radu
predseda
C. BEAUNE
